REGLEMENTAREA RĂSPUNDERII PENTRU PROXENETISM: ASPECTE DE DREPT COMPARAT

REGULATION OF RESPONSABILITY FOR PIMPING: COMPARATIVE LAW ASPECTS

Eduard CALMAȚUI,
doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract

In this study, the crime of pimping specified in art. 220 of the Criminal code of Republic of Moldova is subjected to comparative analysis with similar offenses provided in the criminal laws of some foreign states. In this way, the similarities and differences of the examined offenses are discussed. Considering the legislative experience of the foreign states, in order to improve the national provisions regarding the examined crime, it was proposed to insert a new letter in paragraph (2) of art. 220 of Criminal Code of Republic of Moldova, with the aggravating circumstance „on a minor".

***Keywords*:** comparative study, pimping, prostitution, criminal liability, crime.

Reificarea persoanelor în scop comercial este ferm condamnată de numeroase instrumente internaționale, dintre care: Convenţia pentru reprimarea traficului de fiinţe umane şi a exploatării prostituţiei semenilor, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 317 (IV) din 2 decembrie 1949 [1]; Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia 34/180 din 18 decembrie 1979 [2]; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la 7 decembrie 2000 (înlocuită prin Carta drepturilor

fundamentale a Uniunii Europene din 7 iunie 2016) [3]; Protocolul facultativ la Convenţia privind drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituţia copiilor şi pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia A/RES/54/263 din 25 mai 2000 [4]; Protocolul privind prevenirea, reprimarea şi pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor şi copiilor, adiţional la Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate, adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia A/RES/55/25 din 15 noiembrie 2000[5]; Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, încheiată la data de 16 mai 2005 [6]; Convenţia Consiliului Europei cu privire la protecţia copiilor împotriva exploatării şi abuzului sexual, adoptată la 25 octombrie 2007 [7].

Luând în considerare angajamentele asumate în baza documentelor internaționale, majoritatea statelor lumii reglementează proxenetismul în contextul prevederilor penale. Cu toate acestea, trebuie de remarcat că, spre deosebire de condamnarea unanimă a proxenetismului în statele lumii, există o lipsă de consens în ceea ce privește schimburile economico-sexuale liber consimțite. Or, statele aplică acestei activități (și subiecților săi) un tratament juridic diferit, în funcție de sistemul adoptat: *prohibiţionist* (interzicerea schimburilor economico-sexuale), *aboliționist* (toleranța prostituției) sau *regulamentar* (instituționalizarea iubirii venale).

În ordinea juridică națională, proxenetismul este prevăzut la art.220 din Capitolul VIII al Codului penal– Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale, în următorii termeni: „*Îndemnul sau determinarea la prostituţie ori înlesnirea practicării prostituţiei, ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituţiei de către o altă persoană, dacă fapta nu întruneşte elementele traficului de fiinţe umane*”. Potrivit legii penale autohtone, răspunderea pentru proxenetism se agravează în condițiile alin.(2) art.220 CP RM, atunci când acțiunile sunt săvârșite: a) asupra a două sau mai multor persoane; b) asupra unei femei gravide; c) de două sau mai multe persoane; d) de o

persoană publică, de o persoană cu funcţie de răspundere, de o persoană cu funcţie de demnitate publică, de o persoană publică străină sau de un funcţionar internaţional, precum și în condițiile alin.(3) al aceluiași articol, atunci când acţiunile sunt săvârşite de un grup criminal organizat sau de o organizaţie criminală.

Examenul de drept comparat a normelor similare din legislația penală ale statelor membre a Comunității Statelor Independente, arată că incriminări cu denominație exactă de proxenetism nu se regăsesc în ordinea juridico-penală a acestora. Cu toate acestea, în statele respective sunt incriminate diverse modalități ale proxenetismului cu denumiri distincte. Bunăoară, în ***Codul penal al Armeniei*** [8] infracţiunea similară celei de la art.220 CP RM este plasată la art.261 cu denumirea marginală „Antrenarea la prostituție"din Capitolul 25 – Infracțiuni împotriva ordinii publice și moralității. În particular, la alin.(1) art.261 CP al Armeniei este prevăzută răspunderea pentru antrenarea la prostituție, prin violență sau uz de violență, abuz sau dependență de poziție, amenințarea cu distrugerea, sustragerea sau deteriorarea bunurilor ori cu diseminarea informației defăimătoare despre o persoană sau a rudelor sale apropiate ori prin înșelăciune. Circumstanțele agravante ale acestei fapte sunt specificate la alin.(2) art.261 CP al Armeniei și se referă la ipotezele în care acțiunile descrise la alin.(1) sunt săvârșite asupra unui minor sau de un grup criminal organizat. Deopotrivă la art.262 CP al Armeniei este prevăzută răspunderea pentru menținerea speluncilor pentru prostituție ori proxenetism.

În corespundere cu ***Codul penal al Kîrgîzstan*** [9], antrenarea la prostituției este amplasată la art.260 din Capitolului 25 – Infracțiuni contra sănătății umane și a moravurilor publice. La alin.(1) a articolului nominalizat este descrisă varianta tip a faptei incriminate, adică antrenarea la prostituție prin aplicarea violenței sau amenințarea cu folosirea ei, șantaj, distrugerea sau deteriorarea proprietății sau prin fraudă. La alin.(2) al aceluiași articol este prevăzută o singură variantă agravantă: aceeași faptă săvârșită de un grup organizat. Concomitent, la art.261 CP al

Kîrgîzstan se regăsește infracțiunea de „Organizare sau întreținere a speluncilor pentru prostituție”.

Foarte apropiat este incriminată „Antrenarea la prostituție” la art.238 ***Cod penal al Tadjikistan*** [10]. În concepția legiuitorului din Tadjikistan la art.239 Cod penal este stabilită răspunderea pentru organizarea speluncilor pentru prostituție din motive mercantile sau proxenetism. Sediul juridic al art.238 și 239 se regăsește în Capitolul 25 – Infracțiuni contra ordinii publice și moralei din Secțiunea V a Codului penal tadjik „Infracțiuni contra ordinii publice și moralei”.

În ***Codul penal al Kazahstan*** [11] infracţiunile corespondente celei din Codul penal al Republicii Moldova (art.220)sunt localizate la art.308 și 309 din cadrul Capitolului 11 – Infracțiuni contra sănătății populației și a moralității. Potrivit alin.(1) art.308 CP al Kazahstan, antrenarea la prostituție se realizează prin utilizarea forței sau amenințarea folosirii ei, folosirea de poziția de vulnerabilitate a victimei, extorsiunea, distrugerea sau deteriorarea bunurilor ori prin pretenții false. Aceeași acțiune, comisă de un grup de persoane prin înțelegere prealabilă sau în mod repetat (alin.(2) CP al Kazahstan), precum și acțiunile, prevăzute de prima sau a doua parte a art.308, săvârșite de un grup organizat (alin.(3) CP al Kazahstan) constituie circumstanțele agravante ale faptei de antrenare la prostituție. Corespunzător, la art.309 Cod penal al Kazahstan este prevăzută răspunderea pentru organizarea sau păstrarea speluncilor pentru prostituție din motive mercantile. La alin.(2) și alin.(3) art.309 CP al Kazahstan sunt prevăzute circumstanţele care determină agravarea răspunderii penale: 1. aceleași acțiuni comise de un grup de persoane în condițiile anterioare; 2. repetat; 3. legate de implicarea minorului la prostituție [alin.(2)]; acțiunile, prevăzute de prima sau a doua parte a art.309, săvârșite de un grup organizat [alin.(3)].

În altă privință, potrivit art.243 din ***Codul penal al Azerbaidjan*** [12], normă instituită în cuprinsul Capitolului 27 – Infracţiuni împotriva moralei publice, constituie infracțiune: „antrenarea la prostituție în scopul obținerii unui venit ori altor

beneficii" (art.243.1 CP al Azerbaidjan). Acțiunile comise cu folosirea stării de neajutorare, a deficiențelor fizice sau psihice ale persoanei (art.243.2.1CP al Azerbaidjan) precum și de un grup organizat (art.243.2.2 CP al Azerbaidjan) reprezintă circumstanțele agravante ale faptei de antrenare la prostituție. Corespunzător la art.244 Cod penal al Azerbaidjan este incriminată fapta de „Întreținerea unei case de prostituție", care constă în organizarea, întreținerea casei de prostituție pentru angajare în prostituție sau acordarea de spații în acest scop" (art.244.1 CP al Azerbaidjan). În conjunctura în care fapta este comisă repetat (art.244.2.1 CP al Azerbaidjan), precum și dacă este comisă prin înțelegere prealabilă de un grup de persoane ori de un grup organizat (art.244.2.2 CP al Azerbaidjan), răspunderea se agravează.

Trebuie de remarcat că, deși titulaturile normelor incriminatorii examinate până acum sunt aproape echipolente, există deosebiri de conținut a respectivelor prevederi. Astfel, raportându-ne la fapta de „Antrenare la prostituție", se observă că legiuitorii Armeniei, Kîrgîzstanului, Tadjikistanului, Kazahstanului au optat pentru o tehnică descriptivă de formulare a laturii obiective a faptei, cu precizarea că modalitățile faptice de săvârșire a antrenării la prostituție diferă, mai mult sau mai puțin, de la stat la stat. Situația este diferită în cazul art.243 Cod penal al Azerbaidjan în conținutul căruia, latura obiectivă nu este descrisă,fiind evidențiat numai scopul subiectului infracțiunii care este unul special: de obținerea unor venituri ori altor beneficii. Deopotrivă, trebuie de notat că și circumstanțele agravante ale faptei de antrenare la prostituție variază de la o legislație la alta. Unica circumstanță agravantă care își găsește corespondent în toate legislațiile penale examinate până acum se referă la săvârșirea faptelor de un grup criminal organizat sau de o organizaţie criminală.

Așa cum am remarcat, majoritatea statelor membre ale CSI conțin reglementări specifice care incriminează acțiunile de organizare și de întreținere a speluncilor pentru prostituție. S-a recurs așadar, în calitate de tehnică legislativă, la disjungerea în

articole distincte, pe de o parte, a faptei de antrenare la prostituție, pe de altă parte a faptelor îndreptate spre organizarea (înlesnirea) prostituției.

Există diferență de esență între reglementările străine analizate *supra* și prevederea de la art.220 CP RM. Or, așa cum se poate observa, cele mai multe dintre legislațiile analizate (cu excepția Codului penal al Azerbaidjan), prevăd expres violența și amenințarea cu uzul violenței în calitate de modalități de săvârșire a antrenării la prostituției. Totodată, statele respective nu specifică intensitatea violenței care poate fi aplicată în ipoteza săvârșirii faptei. Dimpotrivă, norma incriminatorie a proxenetismului din legea penală autohtonă nu prevede explicit aplicarea violenței ori amenințarea cu utilizarea ei în calitate de modalități alternative de comitere a faptei prejudiciabile. La acest aspect, prezintă importanță cele enunțate în literatura de specialitate în contextul delimitării proxenetismului de traficul de ființe umane: „dacă victima nu a avut libertatea să ia hotărârea de a practica prostituţia, fapta nu constituie infracţiunea de proxenetism, deoarece ea s-a realizat prin constrângere, şi nu prin determinare. Or, spre deosebire de art.105^2 CP RM din 1961, art.220 CP RM nu mai prevede răspunderea pentru constrângere la prostituţie" [13, p.21-22].

În ***Codul penal al Federației Ruse*** [14], fapte similare celei prevăzute la art.220 CP RM sunt specificate la art.240și 241. În concret, la art.240 din Capitolul 25 – Infracțiuni împotriva sănătății populației și a moralității publice este incriminată „Inducerea la prostituție", concretizată în inducerea la prostituției sau forțarea continuării prostituției(alin. (1) CP al Federației Ruse). Răspunderea pentru inducerea la prostituție se agravează în ipoteza în care fapta este comisă cu: a) cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării acesteia;b) cu trecere victimei peste hotarele Federației Ruse sau cu reținerea ilegală a acesteia în străinătate;c) de un grup de persoane prin înțelegere prealabilă (alin.(2) CP al Federației Ruse) precum și faptele prevăzute de părțile 1 și 2 ale art.240 articol, care sunt săvârșite de un grup

organizat sau împotriva unui minor (alin.(3) CP al Federației Ruse).

Sub aspectul tehnicii legislative, în norma specificată la alin.(1) art.240 Cod penal al Federației Ruse numai sunt indicate modalitățile faptice de comitere a faptei, fără a fi descrise în detaliu.

În temeiul art. 240^1 CP al Federației Ruse este stabilită răspunderea pentru fapta de recepționare a serviciilor sexuale ale unui minor de la 16 la 18 ani de către o persoană care a împlinit vârsta de 18 ani. Prin servicii sexuale în sensul acestui articol se înțeleg raporturile sexuale, homosexualitatea, lesbianismul sau alte acte de natură sexuală, condiția săvârșirii cărora este remunerarea financiară sau orice altă remunerare a minorului sau a terțului fie promisiunea remunerării minorului sau al terțului.

Raportând prevederea specificată la art. 240^1 CP al Federației Ruse la prevederile Codului penal autohton, trebuie de precizat că o normă similară se regăsește la art.208^2 Cod penal al Republicii Moldova, care stabilește răspunderea pentru:beneficierea, contra oricăror avantaje materiale, de serviciile sexuale prestate de către o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 18 ani.

La art. 241 CP al Federației Ruse este incriminată fapta de organizare a practicării prostituției. În particular, la alin.(1) art.241 CP al Federației Ruse este prevăzută varianta tip: fapta îndreptată la organizarea practicării prostituției de către alte persoane, precum și întreținerea speluncilor pentru practicarea prostituției sau acordarea sistematică de încăperi pentru practicarea prostituției. Se va agrava răspunderea dacă cele prevăzute la alin.(1) se vor săvârși: a) de către o persoană care folosește situația de serviciu; b) cu aplicarea violenței sau amenințarea aplicării ei; c) cu folosirea minorilor pentru practicarea prostituției (alin.(2) art. 241 CP al Federației Ruse) sau dacă faptele prevăzute la alin. (1) sau alin. (2) sunt săvârșite cu folosirea pentru practicarea prostituției a minorilor care nu au atins vârsta de 14 ani (alin.(3) art. 241 CP al Federației Ruse)

În ***Codul penal al Ucrainei*** [15] prevederi menite să incrimineze acțiunile de proxenetism sunt prevăzute în Capitolul XII – Infracțiuni împotriva ordinii publice și a moralității la art.302 „Crearea sau derularea bordelurilor și vinderea prostituției" și art.303 „Proxenetismul sau atragerea la practicarea prostituției". Varianta tip a articolului 302 este specificată la alin.(1) CP al Ucrainei, fiind concretizată în crearea sau derularea bordelurilor și vinderea prostituției. Răspunderea pentru această faptă se agravează dacă aceleași acțiuni sunt comise în scop de câștig sau de o persoană care anterior a mai comis această faptă ori de un grup organizat (alin.(2) CP al Ucrainei) precum și dacă acțiunile prevăzute la alin.1 și 2 al art.302 au fost comise împotriva unui minor (alin.(3) CP al Ucrainei).

Pe de altă parte, la alin.(1) art.303 CP al Ucrainei este prevăzută răspunderea pentru fapta de atragere a unei persoane la practicarea prostituției sau forțarea acesteia la practicarea prostituției prin utilizarea înșelăciunii, șantajului sau stării de vulnerabilitate a acesteia, fie cu folosirea ori amenințarea folosirii violenței sau proxenetism. Articolul în cauză cuprinde o notă de concretizare prin care se definește proxenetismul în termenii art.303: orice acțiune săvârșită de o persoană în scopul angajării altei persoane în prostituție.

Formele agravate ale infracțiunii de proxenetism sau atragere la practicarea prostituției sunt prevăzute la art. 303 alin.(2)-(4). În particular, răspunderea pentru fapta examinată se agravează: în condițiile alin.(2) dacă acțiunile prevăzute la alin. (1) art.303 Cod penal al Ucrainei sunt săvârșite în privința mai multor persoane sau în mod repetat, fie prin înțelegere prealabilă de către un grup de persoane, ori de către un funcționar cu folosirea situației de serviciu, sau de o persoană de care victima depinde financiar sau este altfel dependentă; în condițiile alin.(3) dacă acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2) sunt săvârșite împotriva unui minor (în vârstă de la 14 la 18 ani) sau de către un grup organizat; în condițiile alin.(4) dacă acțiunile prevăzute la alin. (1), (2) sau (3) art.303 săvârșite împotriva unui minor (până la vârsta de 14 ani) sau dacă a cauzat consecințe grave.

În sensul art. 303 CP al Ucrainei, răspunderea pentru antrenarea minorilor (până la vârsta de 14 ani) sau al minorilor (în vârstă de la 14 la 18 ani) la prostituție sau forțarea acestora de a practica prostituția va fi antrenată indiferent de faptul dacă aceste acțiuni au fost săvârșite prin înșelăciune, șantaj, profitând de starea de vulnerabilitate sau cu utilizarea sau amenințarea utilizării violenței, ori folosind situația de serviciu, sau de o persoană de care victima depinde financiar sau este altfel dependentă.

Similitudini pronunțate cu prevederea de la art.220 CP RM se atestă cu norma incriminatorie a proxenetismului specificată în ***Codul penal al României*** [16] la art.213 „Proxenetismul", amplasată în șirul infracțiunilor din Capitolul VII – Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile.

În concret, la alin.(1) art.213 Cod penal al României este incriminată „determinarea sau înlesnirea practicării prostituției ori obținerea de foloase patrimoniale de pe urma practicării prostituției de către una sau mai multe persoane".

Contrapunând prevederea de la alin.(1) art.220 CP RM cu cea de la alin.(1) a art.213 Cod penal al României,se atestă că sub aspectul laturii obiective, modalitățile faptice de comitere a proxenetismului sunt mai variate în contextul legii penale a Republicii Moldova, astfel încât, pe lângă formele care coincid (determinarea la practicarea prostituţiei, înlesnirea practicării prostituţiei ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituţiei), la art.220 CP RM mai este specificată și „îndemnul la practicarea prostituției". Pe de altă parte, din conținutul art.213 CP al României rezultă expres că foloasele obținute de pe urma practicării prostituției pot fi numai patrimoniale.

Spre deosebire de Codul penal autohton, în Codul penal al României este definită noțiunea de practicare a prostituției, prin care se înțelege „întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul" [alin.(4) art.213]. În ce ne privește, considerăm oportună inserarea unei definiții explicite a noțiunii de „practicare a

prostituției" în Codul Contravențional al Republicii Moldova [17] la art.89 care prevede răspunderea pentru această faptă.

Suplimentar formei de bază, la art.213 Cod penal al României (alin.(2) și alin.(3)) sunt prevăzute și două circumstanțe agravate: 1. determinarea la începerea sau continuarea practicării prostituției prin constrângere; 2. săvârșirea faptelor prevăzute la art. 213 alin. (1) Cod penal român față de un minor.

În alt context, vom supune atenției reglementarea proxenetismului operată în ***Codul penal al Estoniei*** [18] . În cadrul acestuia, proxenetismul își găsește sediul de reglementare la paragraful 133^2. din Diviziunea a 6-a – Infracțiuni contra libertății a Capitolului 9 „Infracțiuni contra persoanei".Varianta tip a proxenetismului este prevăzută la aliniatul 1 al paragrafului nominalizat, care stabilește răspunderea pentru organizarea întâlnirii unei persoane implicate în prostituție cu un client, deținerea, administrarea unui bordel, sprijinirea prostituției sau închirierea spațiilor pentru întreținerea unui bordel ori influențarea unei persoane în măsura în care să o determine să înceapă sau să continue prostituția (dacă fapta nu conține elementele infracțiunii prevăzute la art. 133 – traficul de ființe umane sau art. 133^1 – sprijinirea traficului de ființe umane). Variantele agravante ale proxenetismului sunt specificate la: alin.(2) – 1) proxenetismul comis de o persoană care a comis anterior o infracțiune prevăzută la același paragraf (133^2) sau la paragrafele 133^1– sprijinirea traficului de ființe umane,133 – traficul de ființe umane, 133^3 – facilitarea prostituției sau 175 – traficul de persoane împotriva minorilor și 2) proxenetismul săvârșite în scopul obținerii de foloase mari;alin.(3) – proxenetismul săvârșit de o persoană juridică.

Cu titlu de novație în raport cu reglementările examinate anterior la alin.(5) par.133^2 din Codul penal estonian, este prevăzută noțiunea de bordel, prin care se înțelege orice spațiu sau zonă limitată în care un terț mediază angajarea a două sau mai multe persoane în prostituție sau ajută angajarea a două sau mai multe persoane în prostituție.

Concomitent la paragraful 133^3CP al Estoniei sunt incriminate fapta de facilitare a prostituției, adică facilitarea cu bună știință a prostituției dacă fapta nu conține elementele necesare ale infracțiunilor prevăzute la paragrafele 133, 133^1 și 133^2. Răspunderea pentru această faptă se agravează în condițiile alin.(2) dacă fapta este comisă de o persoană juridică.

Trebuie de remarcat că amplasarea proxenetismului în șirul infracțiunilor contra libertății persoanelor, alături de traficul de ființe umane este o concepție diametral opusă de cea a statelor CSI examinate, inclusiv a Republicii Moldova, însă apropiată de optica legiuitorului român.

În altă privinţă, sediul de reglementare a proxenetismului în ***Codul penal al Franței*** [19] este Secțiunea 2 „Despre proxenetism și infracțiunile rezultante" din Capitolul V – Atentatele la demnitatea persoanei". Așa cum vom remarca *infra* legiuitorul francez acordă o atenție sporită acestei fapte, astfel încât incriminează variate modalități de săvârșire a proxenetismului, precum și stabilește diverse forme agravante ale acestei infracțiuni.

Varianta tip a proxenetismului este specificată la art. 225-5 Cod penal. În particular, la art.225-5 este incriminată fapta: 1. de a ajuta, asista ori proteja prostituția altuia; 2. de a trage profit din prostituția altuia, de a partaja încasările sau de a primi subvenții de la o persoană care practică, de obicei, prostituția; 3. de a angaja, antrena sau deturna o persoană în scopul practicării prostituției sau exercitării asupra ei a unei presiuni pentru a se prostitua sau a continua să se prostitueze.

În plus, la art.225-6 este prevăzută răspunderea pentru fapta asimilată proxenetismului, adică fapta: 1. de a acționa ca intermediar între două persoane, dintre care una practică prostituția iar alta exploatează sau remunerează prostituția altuia; 2. de a facilita justificarea resurselor fictive a unui proxenet; 3. de a nu putea justifica resursele corespunzătoare stilului său de viață în timp ce locuiește cu o persoană care practică prostituția sau în timp ce se află în relații obișnuite cu una sau mai multe persoane care practică prostituția; 4. de a împiedica acțiunile de prevenire,

control, asistență sau reeducare întreprinse de organizațiile calificate cu privire la persoanele în pericol de prostituție sau care practică prostituție.

În Codul penal al Franței variantele agravante ale proxenetismului sunt specificate în articole distincte. Astfel, potrivit art.225-7 CP al Franței răspunderea pentru proxenetism se agravează dacă fapta este comisă: 1) față de un minor; 2) față de o persoană cu vulnerabilitate specială, din cauza vârstei, bolii, infirmității, a deficienței fizice sau mentale sau a sarcinii – stări aparente sau cunoscute făptuitorului; 3) față de mai multe persoane; 4) față de o persoană care a fost incitată să se prostitueze fie în afara teritoriului Republicii, fie la sosirea sa pe teritoriul Republicii; 5) de către un ascendent legitim, natural sau adoptiv a persoanei care se prostituează sau de către o persoană care are autoritate asupra sa sau abuzează de autoritatea care i-a fost conferită de funcțiile sale; 6) de către o persoană chemată să participe, în virtutea funcțiilor sale, la lupta împotriva prostituției, la protecția sănătății sau la menținerea ordinii publice; 7) de către o persoană care poartă o armă; 8) cu utilizarea constrângerii, violenței sau manevrelor înșelătoare; 9) de mai multe persoane care acționează ca autor sau complice, fără a constitui un grup organizat; 10) prin utilizarea, pentru difuzarea mesajelor către o audiență nedeterminată, a unei rețele de comunicații electronice. În condițiile 225-7-1 CP al Franței răspunderea se agravează dacă proxenetismul este comis împotriva unui minor mai mic de cincisprezece ani.

Alte variante agravante ale proxenetismului sunt prevăzute la:

1) art.225-8 CP al Franței – atunci când fapta este comisă de către o bandă organizată;
2) art.225-9 CP al Franței atunci când proxenetismul se realizează prin recurgerea la tortură sau la acte de barbarie.

În plus, la art. 225-10 CP al Franței este prevăzută răspunderea pentru faptele oricărei persoane care acționând direct sau prin intermediar: 1) deține, gestionează, exploatează, dirijează, face să funcționează, finanțează sau contribuie la finanțarea unei unități de prostituție; 2)deține, gestionează, exploatează,

dirijează, face să funcționeze, finanțează sau contribuie la finanțarea unei unități deschise publicului sau utilizate de public, pentru a accepta sau a tolera, în mod obișnuit, ca una sau mai multe persoane să se angajeze în prostituție în cadrul unității sau a anexelor sale sau să identifice clienții interesați de prostituție; 3) vinde sau pune la dispoziția uneia sau mai multor persoane spații sau locuri nefolosite de public, știind că în ele vor practica prostituția; 4) vinde, închiriază sau pune la dispoziție, în orice fel, uneia sau mai multor persoane, vehicule de orice fel știind că vor fi utilizate pentru practicarea prostituției.

Suplimentar, Codul penal al Franței conține la art. 225-11 – 225-12 reglementări ce se referă la tentativa de infracțiune (art. 225-11), liberarea de la pedeapsă (art. 225-11-1), aplicarea legii penale în spațiu (art. 225-11-2), răspunderea persoanelor juridice (art. 225-12) în cazul proxenetismului.

Vom încheia examinarea reglementărilor penale privind proxenetismul cu analiza de drept comparat a art.315 „Controlul sau facilitarea prostituției" din Capitolul 26 – Infracţiuni sexuale ***Cod penal al Norvegiei*** [20]. Din start, se observă o diferență vădită în ceea ce privește plasarea acestei infracțiuni în șirul infracțiunilor privind viața sexuală – concepție divergentă tuturor legislațiilor examinate anterior. În particular, la art.315 CP al Norvegiei este prevăzută răspunderea pentru: a) promovarea prostituției altora; sau b) oferirea cu bună știință în chirie a spațiilor destinate pentru prostituție sau neglijarea evidentă a acestui aspect. Art.315 CP al Norvegiei mai stabilește răspunderea și pentru acțiunile persoanelor care în mod public, fără echivoc, oferă, aranjează sau solicită prostituție. Este apreciabilă inserarea de către legiuitorul norvegian a noțiunii de prostituție în contextul art.315 CP, noțiune ce desemnează „primirea de către o persoană a unei plăți pentru că a întreținut un raport sexual sau s-a angajat în relații sexuale cu o altă persoană sau pentru că a efectuat asupra ei unele acte corespunzătoare activității sexuale"

Codul penal norvegian stabilește răspunderea și pentru „Recurgerea la serviciile sexuale ale adulților (art. 316), precum și „Recurgerea la serviciile sexuale ale unui minor” (art.309).

În încheierea acestei investigaţii, vom îndrepta vectorul de analiză spre perspectiva statelor în domeniul reglementării răspunderii pentru proxenetism (ori antrenare la prostituție) atunci când fapta este săvârșită în privința unui minor. Pe această cale, trebuie de remarcat că: în unele state implicarea/atragerea la prostituție a minorului constituie o infracțiune distinctă (de exemplu, art. 134 CP al Kazahstan – antrenarea la prostituție a unui minor; art.157 CP al Kîrgîzstan– antrenarea minorilor la comiterea unor fapte imorale; art. 171 CP al Azerbaidjan – antrenarea minorului la prostituție ori la comiterea faptelor imorale;art.166 CP al Tadjikistan– antrenarea minorului în comiterea acțiunilor anti-sociale), iar în alte state, răspunderea se agravează atunci când proxenetismul se săvârșește în privința minorului – varianta agravantă nominalizată fiind prevăzută în contextul de incriminare a variantei-tip de infracțiune (CP al Armeniei; CP al Federației Ruse; CP al Ucrainei; CP al României; CP al Franței). În mod distinct, în cazul determinării unei persoane minore la practicarea prostituției, potrivit Codului penal al Republicii Moldova soluţia de calificare va fi: art.208 CP RM – atragerea minorului la activitate criminală sau determinarea lui la săvârșirea unor fapte imorale. În cazul Republicii Moldova, legiuitorul a decis însă să evidenţieze, în principal, relaţiile sociale cu privire la dezvoltarea normală socială, morală, intelectuală şi spirituală a minorilor, în calitate de obiect al ocrotirii penale, atunci când are loc determinarea unui minor la practicarea prostituţiei [21, p.49]. Având în vedere, experiența altor state în domeniu, considerăm oportună intervenția legiuitorului Republicii Moldova în legea penală, astfel încât să insereze o circumstanță agravantă suplimentară la alin.(2) art.220 CP RM – asupra unui minor.

În cele din urmă, statuăm că în contextul legislațiilor penale străine examinate, nu există unanimitate în planul reglementării proxenetismului, deși se observă asemănări pronunțate în sfera

incriminării faptelor similare în cazul legislațiilor țărilor CSI. Punctul de convergență între toate reglementările supuse analizei se atestă în privința sexului persoanei care se prostituează – care nu comportă însemnătate. Or, în calitate de persoană care se prostituează,în contextul faptelor studiate, poate evolua atât bărbatul cât și femeia.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Convenţia pentru reprimarea traficului de fiinţe umane şi a exploatării prostituţiei semenilor, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 317 (IV) din 2 decembrie 1949. Disponibil: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/traffickpersons.pdf
2. Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia 34/180 din 18 decembrie 1979. Disponibil: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf
3. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la 7 decembrie 2000 (înlocuită prin Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 iunie 2016). Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=FR
4. Protocolul facultativ la Convenţia privind drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituţia copiilor şi pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia A/RES/54/263 din 25 mai 2000. Disponibil: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc-sale.pdf

5. Protocolul privind prevenirea, reprimarea şi pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor şi copiilor, adiţional la Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate, adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluţia A/RES/55/25 din 15 noiembrie 2000. Disponibil: https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/ProtocolonTrafficking.pdf
6. Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, încheiată la data de 16 mai 2005. Disponibil: https://rm.coe.int/168008371d
7. Convenţia Consiliului Europei cu privire la protecţia copiilor împotriva exploatării şi abuzului sexual, adoptată la 25 octombrie 2007. Disponibil: https://rm.coe.int/1680084822
8. Codul penal al Armeniei. Disponibil: https://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/8872/preview
9. Codul penal al Kîrgîzstan. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/4221/file/Kyrgyzstan_CC_1997_%20am_2006_en.pdf
10. Codul penal al Tadjikistan. Disponibil: https://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/8926
11. Codul penal al Kazahstan. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/8260/file/Kazakhstan_CC_2014_2016_en.pdf
12. Codul penal al Azerbaidjan. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/8304/file/Azerbaijan_CC_am2018_en.pdf
13. Stati V. Practicarea de proxenetism în legea penală a Republicii Moldova. Revista Naţională de Drept, nr.9/2006.
14. Codul penal al Federației Ruse. Disponibil: http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody&nd=102041891
15. Codul penal al Ucrainei. Disponibil: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

16. Codul penal al României. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/109855
17. Codul contravențional al Republicii Moldova. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 din 16.01.2009.
18. Codul penal al Estoniei. Disponibil: https://www.legislationline.org/download/id/8244/file/Estonia_CC_am2019_en.pdf
19. Codul penal al Franței. Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719
20. Codul penal al Norvegiei. Disponibil: https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2005-05-20-28
21. Copețchi S. Analiza juridico-comparativă a incriminărilor privind atragerea minorilor la activitate criminală sau determinarea lor la săvârșirea unor fapte imorale din legislațiile penale ale statelor membre CSI și ale țărilor baltice. Revista Națională de Drept nr. 11/2014.